

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Caput I. Quæ mysteria Fidei necessariò credenda sint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

TRACTATUS PRIMUS.

De Præceptis Fidei.

CAPUT I.

Quæ mysteria Fidei necessario
credenda sint.

- 2 EX iis, quæ fideles explicitè credere tenentur,
 2 quædam necessario credenda sunt, necessita-
 2 te mediæ, seu finis; sine quibus, etiam inculpa-
 2 biliter ignoratis, finis ultimus obtineri nequit.
 2 alia necessitate præcepti, sine quibus inculpabi-
 2 liter omissis finis potest obtineri. *Sanch. 2. mo-
 2 ral. cap. 2. Azor. Valent.*
- 2 Resp. I. Necessitate mediæ necessaria sunt
 2 hæc duo, I. Explicitè credere Deum esse, & re-
 2 muneratorem bonorum esse, juxta illud Apo-
 2 stoli ad *Heb. 11. Credere oportet. Trident. Sess. 6. c.
 2 8. 2.* Post sufficientem Evangelii promulgatio-
 2 nem credere explicitè, ut vult *Mol*, aut saltem
 2 implicitè, ut probabiliter quidam docent, cum
 2 *Kon. & Lay.* Christum & sanctissimam Trinita-
 2 tem, vid. *Escob. Ex. 2. c. 6. n. 20.* ubi ex *Vasq. l. 2.
 2 d. 126. c. 3.* docet culpabilem ignorantiam ho-
 2 rum mysteriorum, sive negligentiam ea dil-
 2 cendi, esse grave peccatum, distinctum ab eo,
 2 cujus est causa, vid. *Dian. p. 3. t. 5. R. 47. & 48.*
- 2 Porro implicitè credere dicitur, qui credit
 2 aliquid explicitè, in quo alterum implicitè est:
 2 v. g. si credas, quod credit Ecclesia, v. *Schol. &
 2 Laym. l. 2. tr. 1. cap. 8.*
- 2 Resp. II. Necessitate præcepti, quivis fidelis
 sub

sub mortali explicitè credere , & scire , crasso
 saltem modo & quoad substantiam tenetur
 hæc: 1. Symbolum , 2. Orationem Domini-
 cam. 3. Præcepta Decalogi, & Ecclesiæ. 4. Sa-
 cramenta maximè necessaria ; ut Baptismum ,
 Eucharistiam , & Pœnitentiam : reliqua autem
 tunc , quando vult suscipere. *Suar. Sanch. Fill.*
n. 22. num. 39. Quæ omnia intellige, nisi impo-
 tentia, aut invincibilis ignorantia excuset, *Unde*
resolvitur :

I. Non omnes tenentur sub mortali hæc
 prædicta scire memoriter , aut eo ordine , aut
 iis verbis , quibus proponuntur ; sed quoad O-
 rationem Dominicam , scire , omnia bona pe-
 tenda esse à Deo , quæ est ejus summa ; quoad
 Symbolum verò , Præcepta , & Sacramenta ,
 sufficit , si quis rogatus de singulis rectè respon-
 deat. *Bon. to. 2. d. 3. q. 2. p. 2. Lay. cap. 9. Sanch.*
l. 2. cap. 3.

II. Quamvis sit præceptum Ecclesiæ discen-
 di memoriter Symbolum , & Orationem Do-
 minicam , & Salutationem Angelicam , velitque
Barbos. p. 3. c. 27. non esse absolvendum , qui ob
 negligentiam , vel verecundiam ea addiscere
 non curat ; consuetudo tamen , ut notat *Na-*
var. & Lopez , exposuit obligationem non esse
 ultra veniale , uti nec est ultra veniale , nescire
 facere crucem , ut docet *Sanch.* contra *Sylv.* qui
 docet esse mortale.

III. Moraliter nihilominus necessarium est ,
 ut rudiores memoriâ teneant Symbolum suâ
 linguâ , quia alioquin non possunt habere suffi-
 cientem cognitionem Articulorum.

IV. Falsa est opinio quorundam Canonista-
 rum,

rum, rusticis esse satis, articulos fidei, aliaque
 dicta credere implicite, credendo quidquid
 credit Ecclesia.

V. Excusantur ii, quibus aut defuit doctor,
 aut nunquam venit in mentem obligatio simili-
 lia discendi; aut qui nimis sunt rudes, ita ut non
 possint ea comprehendere aut retinere: quod
 saepe contingere docet *Azor. & Bec.* contra al-
 ios.

VI. Si Confessarius probabiliter iudicet pe-
 nitentem ignorare ex doctrina Christiana ea,
 quæ scire tenetur (quod de literatis, vel bene
 educatis, vel frequenter confitentibus præsu-
 mendum non esse monet *Sanch. 2. mor. c. 3.*) de-
 bet eum interrogare de negligentia in iis addi-
 scendis, cum per eam plurimi graviter peccent.
Ledess. Azor. t. 1. l. 8. c. 8. Trull. l. 1. c. 1. d. 4.

VII. Possunt absolvi (contra quosdam) qui
 ignorant ea, quæ sub mortali scienda esse dixi-
 Ratio, quia licet peccarint omittendo discere,
 possunt tamen de hoc dolere, cum proposito
 discendi. *Sanch.* Quod si tamen ignorarent ea,
 quæ necessitate mediæ scienda sunt, deberent
 instrui ante absolutionem. *Bon. d. 3. q. 2. p. 2.*
Sanch. n. 21.

VIII. Parochus suas oves (sicut parens libe-
 ros) tenetur sub mortali, per se vel alium do-
 cere, ea saltem, quæ sub mortali scire tenentur.
Sanch. l. c. Fill. tr. 22. n. 47. Palaus Kon. & c.

A D D E N D A.

Q. 2. Quid notandum sit circa varias propositiones in hac
 materia damnatas. *B. Seqq. §. 1. Concil. Rhemense*
 anno 1148. damnavit hanc prop. Petri Abailar-
 di,

di, nihil credendum est, quod excedat nostri intellectus virtutem: unde certum est nos teneri multa credere, quamvis excedant captum nostri intellectus, uti sunt mysteria SS. Trinitatis, Incarnationis, &c.

§. 2. Inter propos. ab *Inn. XI.* damnatas hæc est 19. voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in seipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium: ex qua damnatione colliguntur sequentia, 1. Voluntas in rebus inevidentibus habet quoddam imperium politicum in intellectum, sive, habet vim inclinandi illum & determinandi ad unam partem præ altera, non obstante ratione in oppositum. 2. Cum assensus fidei sit inevidens, ad illum prærequiritur pia motio voluntatis inclinantis intellectum ad assensum, nam motiva de se obscura non necessitant intellectum, ergo debet voluntas intellectum applicare potius ad assensum quam ad suspensionem assensus; & per hoc etiam habetur libertas fidei. 3. Quò voluntas magis inclinat, tantò firmius assentitur intellectus, etiamsi motiva ex parte intellectus, non sint majora, uti pluribus evincit *Carden.* in 1. crisi d. 13. & l. 1. à n. 398. & 414. satis explicavimus. 4. Ad actum fidei non sufficit, quòd voluntas non repugnet, sed requiritur imperium positivum, cum enim repugnantia sit semper æqualis, & relinquat intellectum æqualiter indeterminatum, si non adveniret positivum imperium, voluntas nunquam faceret, ut assensus esset jam magis jam minus firmus, uti rectè expendit *Carden.* c. 3. 5. Certum est voluntatem posse facere, ut assensus

fidei sit in se firmior, quàm mereatur motiva credibilitatis impellentia ad iudicium de honestate & necessitate fidei, de illis enim solis motivis videtur explicanda propositio damnata, uti rectè *711*. t. 3. n. 7. nam motivum ipsiusmet fidei est semper dignum summâ firmitate assensûs.

5 §. 3. Prop. 20. ab eodem *Inn. XI.* damnata est hæc, *hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat, supernaturalem*: ex qua damnatione constat, quòd is, qui ex rationibus sufficientibus habuit assensum supernaturalem fidei, non possit pro libitu suo repudiare illum, sed teneri credere, quamdiu manet pondus illarum rationum. Per hoc tamen non damnatur sententia eorum, qui dicunt hominem infidelem, cui religio catholica proponitur ut probabilior, si statim adhibeat debitam diligentiam ad assequendam certitudinem, posse suspendere assensum, donec assequatur illam, uti rectè *Carden. c. 4.* cum enim assensus fidei debeat esse, non tantum certus, sed etiam firmus super omnia, nemo potest obligari ad eum eliciendum, donec habeat ea motiva, quæ apta sint inducere eam certitudinem & firmitatem. Nec damnatur sententia illorum, qui dicunt, si motiva pro fide nostra definerent alicui esse probabilia, & è contrâ motiva pro errore opposito fierent moraliter certa, idque invincibiliter, posse talem hominem ad tempus suspendere assensum fidei, donec iterum comperisset veritatem, nam hæc prop. damnata est illativa, uti constat ex particula, *hinc*, estque veluti conclusio deducta ex prop. 19. antecedente, ita ut dicat posse pro libitu voluntatis repudiari assensum fidei, quando habitus est, & illum adhuc

adhuc meretur pondus rationum ad eum impellentium, quod falsum est: in altero autem casu pondus rationum non amplius mereretur assensum, quia probabilitas earum esset elisa per motiva in oppositum moraliter certa, uti supponitur.

§. 4. Prop. 21. ab eodem *Inn. XI. damnata* 6
est hæc, *assensus fidei supernaturalis & utilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revelationis, imò cum formidine, quæ quis formidet, an sit locutus Deus: ex qua damnatione sequentia deducuntur, 1. ad actum fidei supernaturalem necessarium est, ut credens sit certus, quòd Deus revelarit hoc, quod ipse credit; non videtur tamen opus esse, ut ea certitudo oriatur ex argumentis, alioquin homines rudes & pueri vix unquam credere possent, cum non capiant illam evidentiam argumentorum, quæ sunt pro credibilitate mysteriorum revalorum: itaque sufficiet certitudo, siue oriatur ex argumentis pro fide ipsa, siue oriatur ex lumine supernaturali seu illustratione Dei, quæ sequitur post cognitionem probabilem revelationis, & à Deo datur ante omnem actum fidei, tollitque omnem formidinem de opposito, uti rectè *Carden. D. 14. C. 3.* vide tamen dicenda à n. 43. 2. Propositiones, quæ tantum probabiliter continentur sub aliqua universali revelata, non possunt credi fide divinâ, v. g. hæc universalis est revelata, *omnis fidelis, qui rite absolvitur à peccatis suis, consequitur Dei gratiam; illa autem particularis siue singularis, ego fidelis, qui rite sum absolutus à peccatis meis, sum consecutus gratiam, non potest credi fide divinâ, quia tantum probabile est me esse rite absolutum, neque de**

eo potest haberi sufficiens certitudo, ergo prudenter non possum mihi de eo imperare assensum fidei super omnia firmum: similiter non possum per actum omnimodè absolutum credere hanc determinatè hostiam esse consecratam, quamvis enim hæc universalis sit revelata, *Christus est præsens sub omni hostia rite consecrata*, tamen probabile tantùm est hanc determinatè hostiam esse rite consecratam, posset enim, qui consecrare debuit, non habuisse intentionem, omis-
 se verbum aliquod, non esse rite baptizatus vel ordinatus &c. nos autem credimus hanc determinatè hostiam esse consecratam sub conditione implicita, si adfuerint necessaria: aliquis tamen imprudenter faceret, si ad hanc conditionem se reflecteret, quando vult de hoc elicere actum fidei, multò minùs debet de eo cogitare, quando adorat hostiam, nam adoratio fieri debet absolutè, supponit enim duos actus, nempe actum fidei, qui implicite includit eam conditionem, & actum prudentiæ, qui dicat non posse hic & nunc dubitari de vera consecratione, cum non occurrat prudens motivum dubitandi, adeoque jam intelligitur purificata illa conditio, & ideo adoratio procedit absolutè & sine conditione, uti rectè *Carden. C. 2. 3.* Ille non est martyr, qui moritur pro aliqua veritate, quam tantùm probabiliter judicat esse de fide, uti pluribus ostendit *Carden. à n. 82.* Si autem moraliter certum sit, quòd aliqua propositio particularis contineatur in universali revelata, poterit illa particularis credi, v. g. hæc est universalis revelata, *Omne Concilium legitime congregatum est infal-
 libile in materia fidei & morum*; sumus autem mo-
 raliter

raliter certi, quòd Concilium Tridentinum legitime fuerit congregatum, ideoque credere possumus & debemus esse infallibile: illa autem moralis certitudo debet esse talis, ut necessario & semper excludat omnem prudentem formidinem de opposito, ideoque debet velut certum supponi, quòd illa particularis contineatur in uniuersali. Quòd si aliqui A A dicant aliquid esse de fide, alii hoc negent, uti multi docent esse de fide, quòd hic *Clemens XI.* sit verus Papa, alii autem negant id esse de fide, putat *Carden. C. 5.* hoc credi posse ab illis, qui hoc asserunt; è contra *Lugo* probabilius dicit tale objectum non posse credi, quia cum sententia illa affirmante stat iudicium de probabilitate alterius sententiæ, adeoque de opposito est formido, quæ excludit fidem: hinc itaque A.A. tantum dicunt probabile esse, quòd illud objectum spectet ad fidem, sed non ideo debent vel possunt illud credere. 4. Sententia illa, quæ docet in eodem intellectu posse simul stare fidem, opinionem & scientiam, non est ideo damnata, uti malè infert *Hozes*, falsum enim est, quòd formido actualis semper adsit opinioni, uti suppono ex philosophia.

§. 5. Prop. 22. ab eodem *Innoc. XI.* damnata 7 est hæc, non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate mediæ, non autem explicita remuneratoris. Ex qua damnatione constat, de necessitate mediæ ad salutem etiam requiri fidem de eo, quòd Deus sit retributor bonorum & malorum, uti n. 19. dicitur, hinc absolutè rejici debet *Filguera*, apud *Carden. d. 15. c. 5.* dicens posse justificari & saluari hominem, quamvis nihil cogitet de Deo ut remuneratore, dummodo cum amet super
A §
omnia,

omnia, eò quòd fides virtualiter contineatur in charitate tanquam in forma perfectiore & eminentiore; nam ex consensu SS. PP. & Theologorum prærequiritur actus formalis fidei de Deo ut remuneratore, uti ostendetur n. 23. & 24. ergo sententia illa sustineri non potest, nam secundum illam non esset opus unquam præcessisse ullum actum fidei, nequidem de existentia Dei: Controvertunt tamen adhuc aliqui, an necessaria sit fides Dei ut remuneratoris supernaturalis, nam *Hurt.* d. 43. s. 7. citans alios, putat sufficere fidem remuneratoris, abstrahendo à naturali & supernaturali, sed communiùs tenent alii cum *Mauro* q. 142. n. 11. & *Esp.* q. 128. requiri fidem de remuneratione in se & specificativè supernaturali, quamvis per fidem non attingatur signatè ut supernaturalis, idque rectè probat *Lugo* D. 12. N. 131. quia debet cognosci Deum esse remuneratorem per vitam æternam in cœlo, cum Deus hanc solam de facto revelaverit & promiserit, illa autem est supernaturalis, ergo.

§. 6. Prop. 23. ab eodem *Innoc. XI.* damnata est hæc, *fides latè dicta ex testimonio creaturarum similive motivo ad justificationem sufficit*: Circa quam damnationem, *Notandum est*, AA. aliquos dividere fidem, in strictè & latè dictam; fidem strictè vocant, si sit assensus ad objectum revelatum ex motivo authoritatis Dei revelantis & propriè loquentis; fidem latè vocant, quamcumque cognitionem supernaturalem objecti credendi, ex quocumque tandem motivo eliciatur, aut saltem si eliciatur ex motivo à creaturis desumpto, in quantum Deus per eas dici potest aliquo modo &

& improprie nobis loqui, uti fuse explicat *Lug. D. 12. N. 9.* hoc supposito, certum est ex ista damnatione, ad justificationem requiri actum conceptum ex motivo formali fidei Theologicæ, quod est *authoritas Dei dicentis*, & de hoc plura *N. 23.*

§. 7. Prop. 64. ab eodem *Innoc. XI.* damnata est hæc, *absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei, & etiamsi per negligentiam etiam culpabilem nesciat mysterium SS. Trinitatis & Incarnationis Domini nostri Iesu Christi.* Hac damnatione non obstante certum est, quod ille sit capax absolutionis, qui ignorat aliqua mysteria fidei, multa enim sunt, ad quæ explicite credenda non tenemur, uti quod Christus fuerit sepultus in sepulchro novo; aut licet teneamur credere, non tamen semper tenemur in ordine ad absolutionem: quænam autem teneamur credere ante absolutionem sacramentalem, dicitur *N. 19.*

§. 8. Prop. 65. ab eodem *Innoc. XI.* damnata est hæc, *sufficit illa mysteria semel credidisse.* Ex hac damnatione constat, non sufficere ad præceptum divinum implendum, si semel circa illa elicuerimus actum fidei, nam tenemur sæpius, uti rectè *Carden. D. 42. C. 2.* quoties autem & quando, dicitur ad *C. sequens: De aliis propositionibus damnatis dicitur in qq. seqq.*

Q. 3. *An fides omni planè homini sit ad salutem necessaria necessitate mediæ.* R. Ita necessariam esse omni adulto ratione utenti, uti habet communis cum *S. Thom. 2. 2. q. 2. a. 3. Valen. D. 1. q. 2. p. 2. Ovied. Contro. 7. p. 2. Lug. D. 12. S. 1.* sic enim *1. ad Corint. 1. v. 21.* dicitur, *placuit*

auit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere er-
 dentes : Semper autem ita fuisse necessariam,
 inde probatur, quia omnibus in peccato etiam
 originali tantum existentibus necessaria est ad
 salutem necessitate mediæ justificatio, sed ad
 justificationem hominis adulti ratione utentis
 prærequiritur fides, uti ostendetur à n. 14. ergo.
 Dixi 1. adulto, nam puer baptizatus salvatur sine
 fide actuali, uti Catholici omnes tenent contra
 Lutherum & sequaces : imò probabilius tenent
 Suar. D. 12. sect. 2. n. 10. Lug. n. 3. Pennaf. D. 8. n. 2.
 quòd puer baptizatus, si statim moriatur post
 acquisitum usum rationis, antequam audierit
 de rebus credendis, sit salvandus sine actuali fide,
 quia est in gratia, & non moritur ut adultus, cum
 moraliter respectu credendorum sit adhuc puer:
 imò Merat. D. 9. S. 1. & Platel. n. 219. videntur
 adhuc plus velle, nam dicunt absolutè, si homo
 talis moriatur in gratia, salvandum, neque ad-
 dunt, an statim an diu post moriatur, & videtur
 idem sentire. Ovie. n. 15. Maurus q. 141. n. 11.
 licet Grana. t. 10. D. 1. n. 9. Tann. alique cum
 Bassco in floribus t. 1. v. fides n. 5. dicant ejus-
 modi puerum, quamvis statim moriatur, non
 salvandum, & spectare ad Dei providentiam
 facere de eo, quod volet. Dixi 2. ratione uten-
 ti, nam perpetuò fatui possunt sicuti infantes
 per baptismum justificari sine fide actuali, &
 re ipsa hi non censentur adulti.

2 Obj. 1. Homo baptizatus, etiamsi diu in gra-
 tia vivat post annos discretionis nec eliciat fi-
 dem, si moriatur in gratia, est amicus & filius
 adoptivus Dei, ergo debetur illi regnum & hæ-
 reditas, adeoque salvabitur. R. Moritur amicus
 Dei,

Dei, sed non debetur omni amico hæreditas, ut patet: deinde moritur filius adoptivus, ideoque habens jus in actu primo & inchoatum ad hæreditatem, sed non completum, sic enim, licet quis sit filius naturalis, potest adhuc ob causas excludi hæreditate. Breviter sic distingui potest, filius habet jus ad hæreditatem, si sit naturalis, transeat, si sit adoptatus, subd. habet jus, si ponatur conditio, sub qua promissa est hæreditas, C. si hæc non ponatur, N. conditio autem est fides actualis. *Inst.* Durum nimis est, hominem in gratia constitutum non salvari defectu solius fidei actualis, si de fide nihil audiverit. *R. 1.* Neque casum eventurum in hac providentia: tamen *R. 2.* Si vivat secundum legem naturæ, faciatque, quod in se est, Deus non deerit, qui per hominem aut saltem per Angelum proponet credenda; uti habet *S. Th.* de verit. q. 14. a. 11. ad 1. Et de hoc mira divinæ providentiæ exempla leguntur; potestque videri *Gonz. D. 6. n. 46. & 91.* Unde nec talis instructio dici debet strictè miraculum, quia hanc exigent leges ordinariæ providentiæ Dei, volentis omnibus dare auxilia sufficientia, uti rectè *Suar. Vas. Arriag. Valen. Ruiz apud Ripald. D. 17. n. 191.* cum *Gon.* supra.

Obji. 2. Quod est necessarium necessitate mediæ, debet influere in primam gratiam, uti fuisse disputant *Lug. de Euch. D. 3. S. 1. & Dicast. de bapt. D. 1. Dub. 10.* atqui fides actualis non est aliquid influens in primam gratiam hominis baptizati, nam præsupponitur eam habere, ergo talis fides actualis non est medium necessarium ad salutem. *R. N. maj.* potest enim aliquid esse necessarium, quia Deus ex alio fine requisivit,

v. g.

v. g. ut agnoscatur modo debito tanquam existens & remunerator &c.

14 Q. 4. An & qualis fides de necessitate mediæ præquiratur ad justificationem; item ad meritum aliosque actus supernaturales. R. Quod dicemus de fide, valet cum proportione de spe, uti patebit ex seqq.

§. 1. Aliquam fidem præquiri ad justificationem, est certissimum, nam ad *Hebr.* 11. v. 6. dicitur, *sine fide autem impossibile est placere Deo: ad Galat. 2. ex operibus legis non justificatur omnis, sed per fidem: Idem constat ex omnibus locis scripturæ, quibus significatur, quod fides disponat ad justitiam: hinc Trident. sess. 6. c. 7. loquens de fide, ait, sine qua nulli unquam contigit justificatio: similia habent Conc. Araus. & Milev. apud Valent. d. 1. q. 2. p. 1. In eum sensum dicit S. August. Serm. 38. de temp. fides est humanæ salutis initium; sine hac nemo ad filiorum Dei consortium potest pervenire, quia sine ipsa nec in hoc seculo quisquam justificationis consequitur gratiam, nec in futuro vitam æternam possidebit. Similiter loquuntur SS. Irenæ. Basil. Ambr. Leo apud Valen. p. 2.*

15 §. 2. Non sufficit fides in voto, sed requiritur fides in re, uti patebit ex dicendis. *Nec obstat, quod sufficiat baptismus in voto, nam de baptismo scimus aliunde, cum scriptura dicat prov. 8. diligentes me diligo, &c. ex quo colligunt SS. PP. ad salutem sufficere Votum baptismi inclusum in dilectione Dei, quando baptismus in re suscipi non potest: Similiter Trident. sess. 6. C. 4. expressè dicit, sine lavacro regenerationis aut ejus voto fieri non posse primam justificationem, nihil autem simile legitur de voto fidei; & diversitatem colligit S. Bernard. Epist. 77. ex verbis Christi*

Christi *Marci* ultimo, qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur; ubi cùm statuta esset necessitas fidei & baptisimi, postea non dicitur, qui non fuerit baptizatus, condemnabitur, sed tantùm dicitur, qui non crediderit: & congruentias affert *Suar. D. 12. S. 2. à n. 10.* quarum præcipua est, quia contritio vel amor supernaturalis causat gratiam, ergo supplet causalitatem baptisimi: è contrà in homine nulla datur cognitio supernaturalis, quæ suppleat agnitionem certam & supernaturalem objectorum credendorum, Dei existentis & remuneratoris, unde patet respectu adulti maiorem esse necessitatem fidei in se, quàm baptisimi in se.

§. 3. Non sufficit fides habitualis, idest, 16
 mel habita & non retractata, sed requiritur vel formalis vel virtualis, uti postea dicitur: Per hoc autem distinguitur virtualis à formali, quòd formalis sit actus præsens fidei perceptibiliter tendens in objectum materiale propter formale, uti si advertenter dicam, credo Deum esse Trinum, quia Deus dixit, qui est infinitè sapiens & verax. Virtualis est, si quis aliquando habuerit explicitam fidem circa mysteria credenda, illamque adhuc ita retineat, ut permaneat in aliquo saltem suo effectu. Rem explicat *S. Th. de charit. q. un. a. 11. ad 2.* exemplo medici, qui colligit herbas ad faciendam potionem, licet de sanitate, ad quam colligit, fortè non cogitet, aut non advertat se cogitare: & *1. 2. q. 1. a. 6. ad 3.* exemplo itinerantis, qui pergit, quòd tendit, licet de eo loco non semper expressè cogitet: idem explicat *Carden. d. 15. à n. 32.* in exemplo spei,

spei,

spei, nam agricola arat, seminat, occat, non ideo semper expressè memor fructuum, ob quos habendos ista facit, nihilominus cum aliquando habuerit spem illam, & ex ea motus fuerit ad colendum agrum, quamvis postea, quando ista facit, non amplius ita cogitet de hac spe, tamen habet illam virtualiter, alioquin non faceret ista; in hoc autem consistit illa virtualis spes, quòd illa seminatio sit effectus imperatus & causatus ab illa spe fructuum, unde spes illa dicitur virtualiter permanere in effectum illo, nempe in seminatione: Idem explicat *Carden. D. 16. n. 54.* exemplo philosophi, qui tenet conclusionem, quam didicit, licet actu expressè non recordetur fundamenti, propter quod ad illam est inductus. Manet autem controversum, quid reipsa sit talis virtualis fides: aliqui dicunt esse effectum à fide actuali causatum, distinctum ab omni actu fidei in se, & permanentem in serie actionum à fide illa præterita trahentium originem: alii probabilius dicunt esse aliquem fidei actum, sed tenuem & imperceptibilem, quales actus certum est nos sæpe habere, nam qui ex usu facillimè ludic Cytharâ, habet actus imperceptibiles & regulas in mente, quibus lusus ille dirigitur; item qui expeditè loquitur latinè, dirigitur actu regulis, quas olim didicit, licet nunc ad eas expressè non attendat, nec advertat vel percipiat se illas in mente sua habere: & in hac sententia fides actualis dividitur in formalem & virtualem, sicque omnis fides virtualis est reipsa actualis, cum sit actus fidei, qui quia non est ita perceptibilis, & sequitur ad alium priorem magis expressum & perceptibilem, dicitur tantum virtualis, seu in virtute permanens.

§. 4. Certum est ad justificationem hominis, 17
 qui vel nunquam habuit actum fidei, vel fidem
 amisit per peccatum oppositum, prærequiri a-
 ctualem fidem, uti latè ex scriptura PP. & ratio-
 ne demonstrat *Carden. d. 15. c. 2. & d. 16. c. 5. &*
6. talis enim homo nullam habet fidem, nequi-
 dem habitualiter, cum eam vel nunquam ha-
 buerit, vel abjecerit, sine fide autem impossi-
 bile est placere Deo vel ad Deum accedere.

§. 5. Non tantum ad primam justificationem 18
 in baptismo, sed etiam ad quamvis aliam justifi-
 cationem in Sacramento pœnitentiæ vel vi con-
 tritionis obtinendam prærequiritur fides saltem
 virtualis secundum dicenda n. 25. Ita docent
Trident. Sess. 6. c. 6. & 7. ubi postquam explicasset
 necessitatem fidei ad primam justificationem, c.
 8. explicans in genere, quomodo impius per fi-
 dem dicatur justificari, dicit ideo esse, quia fides
 est *humane salutis initium, fundamentum & radix*
omnis justificationis, sine qua impossibile est placere
Deo & ad filiorum ejus consortium pervenire.

Catech. Rom. de Sacram. pœn. c. 1. n. 3. in eo,
quem pœnitet, fides pœnitentiam antecedit necesse est :
 & subdit docens quibus viis ad virtutem pœni-
 tentiæ perveniatur, *primùm itaque Dei misericordia*
nos prœvenit, &c. deinde hoc lumine illustrati, per fi-
dem ad Deum animo tendimus &c.

S. Ambr. de pœn. l. 1. c. 1. nemo enim potest bene
agere pœnitentiam, nisi qui speraverit indulgentiam :
 certum autem est fidem prærequiri ante spem,
 uti postea dicitur.

S. Th. in 4. d. 14. q. 1. a. 2. ad q. 2. motum pœ-
nitentiæ præcedit motus fidei, quia accedentem ad De-
um oportet credere, ad Hebr. 11. & iterum motus spei

conjunctus motui timoris, per quem fit aestimatio de
possibilitate veniæ consequendæ.

Clerus Gallicanus in Gener. Conventu in Pala-
tio San-Germano anno 1700. die 4. Sept. in de-
claratione de dilectione Dei in Sacram. pœn. ne
quis putet in utroque Sacramento (baptismi & pœ-
nitentiæ) securum se esse, si præter fidei & spei actus
non incipiat diligere Deum tanquam omnis justitiæ
fontem.

Suarez de gratia l. 8. c. 15. n. 1. Supponimus pri-
mam dispositionem ad justitiam esse actum fidei. N. 3.
Dicendum est illam fidem, quæ est justitiæ fundamen-
tum, esse fidem intellectûs, idest, assensum firmum in
revelatione divina fundatum. N. 7. Dicendum est hanc
fidem intellectûs esse primam dispositionem ad justitiam.
C. 18. n. 2. certum est præter fidem necessarium esse ac-
tum spei, ut impius ad suam justificationem dispona-
tur. Rationem dat n. 3. quia justificatio & indulgen-
tia peccatorum non est humanum opus, quod viribus ho-
minis fieri aut comparari possit, sed à Deo est expectan-
dum juxta promissa ipsius, ergo non potest convenienter
conari ad remissionem peccatorum obtinendam, nisi
firmiter speret illam esse obtenturum &c. C. 19. n. 6.
dico ergo neminem posse moveri ad agendam etiam im-
perfectam pœnitentiam & cum Sacramento sufficien-
tem, nisi prius de venia obtinenda cogitet & illam spe-
ret.

Vasquez in 3. p. q. 85. a. 5. d. 2. n. 14. loquens
de virtute pœnitentiæ, semper incipit à fide & spe,
respicitque Christi merita, quibus credit & sperat hanc
faciendam esse compensationem peccati.

Ruiz de provid. d. 19. l. 3. n. 6. fides est initium
totius dispositionis ad justificationem. Probat n. 8.
quoniam ante fidem nihil supernaturale reperiri potest
nisi

nisi gratia vocans & excitans ad fidem, & quidquid naturale reperitur, nihil valet, ut ad justificationem disponat. D. 24. s. 2. n. 6. quælibet pœnitentia utilis, sive inchoata sive perfecta, supponit fidem supernaturalem. N. 10. ex supernaturali fide procedere debent quæcumque opera misericordiæ, ut peccatoribus obtinere valeant gratiam & remissionem mortalium peccatorum. N. 17. Opera misericordiæ utilia ad justificationem sunt per se indigentia supernaturali auxilio & per se supponunt fidem. S. 3. n. 9. loquens de Cornelio centurione, latrone, Zachæo &c. divinâ gratiâ præveniente & adjuvante conceperunt prius fidem, deinde verò virtute gratiæ atque fidei orabant, donabant elemosynas & cætera opera pietatis exercebant, quæ nihil valerent ad justificationem, nisi procederent ex illa radice.

Turrianus de gratia opusc. 4. d. 2. d. 1. communis sensus est ad justificationem esse necessarium actum fidei, & non sufficere solam legis notitiam, ut probavi 2. 2. tom. 1. d. 25. & docuit S. Th. 1. 2. q. 113. a. 4. ad 2. An verò iste actus sit necessarius necessitate mediæ vel præcepti, explicari in ea disp. dub. 2. ubi probavi esse necessarium aliquem actum fidei necessitate mediæ, si justificandus est adultus. Disp. 3. d. 1. certum est actum spei esse necessarium ad justificationem, uti definit Trid. Sess. 6. c. 6. & ratio est, quia qui considerat sua peccata & credit esse digna pœnâ, nisi speraret divinam misericordiam, non moveretur ad justificationem, ut bene explicuit P. Vasquez 1. 2. d. 210. c. 2. In 2. 2. tom. 1. d. 41. d. 5. quòd verò fides dicitur initium omnis justificationis, de omni justificatione adultorum intelligendum est: cujus rationem dat n. 8. quia spes non posset esse firma & certa, nisi cognitionem aliquam, certam supponat, non est autem certa cognitio naturalis ordinis,

ut requiritur ad spem supernaturalem, ad quam tamen idonea est fides, & eadem ratione probatur fidem esse priorem ordine generationis aliis virtutibus supernaturalibus. Lugo d. 12. n. 44. sequitur esse obligationem eliciendi fidei actum, quando homo vult se ad justificationem in Sacramento comparandam preparare, quia debet praemittere detestationem absolutam & efficacem suorum peccatorum, ad quam debet praecedere actus fidei. Castrop. tr. 4. d. 1. p. 10. §. 8. n. 3. Ratio, quare hic actus fidei necessarius sit ad justificationem, est, quod nemini adulto & ratione utenti contigit justificatio, nisi justificationem speret & de peccatis doleat &c.

Dicaftillo de poen. d. 6. n. 17. poenitentia utilis ad justificationem debet esse fundata in fide, nec enim est vera poenitentia, id est, verè disponens ad justificationem, nisi quæ fundatur in fide, & quæ ex fide procedit, juxta Auctorem, qui habetur apud Aug. de vera & falsa poen. c. 2., nam actus, qui ex fonte fidei non procedit, non potest placere Deo ad supernaturalem finem justificationis, ut docet verus Aug. l. 4. contra Julianum c. 18. in fine, & in simili S. Leo serm. 7. de jejunio, nulla autem ratio est, ob quam poenitentia, quæ disponit ad justificationem, fundari debeat in fide & ex fide procedere, nisi quia effici debeat ex aliquo motivo supernaturali transcendente limites rationis naturalis, ex quo motivo voluntas operari non potest nisi per fidem.

Esparza de poenit. q. 80. a. 2. certum est actum poenitentiae non esse primum tempore, quia necessarii illum praecedunt actus fidei & spei, ex quibus dependet.

Hiquæus ad Scotum in 4. d. 14. q. 2. n. 110. nullus movetur ad poenitentiam, nisi ex regula fidei & dilectione, neque ad poenitentiam inclinatur voluntas, nisi

nisi ex fiducia divinæ misericordiæ & remissionis peccati.

Elizalde in doct. morum l. 7. q. 9. §. 2. in fine; ergo sine hac fide nullus justificatur peccator. Q. 11. §. 8. loquens de fide ait, sine qua nulla est possibilis vera penitentia & justificatio.

Maurus de justif. q. 81. n. 24. non possumus efficaciter & absolute nos velle dare Deo ut amicos perpetuos, nisi ex fide, quâ credamus Deum offerre ac promittere suam amicitiam, adeoque remissionem peccati.

Rhodes d. 2. q. 3. l. 4. §. 1. Dico 1. Fidem supernaturalem & propriam ita esse necessariam necessitate mediæ ad justificationem & salutem, ut sine aliquo interno eius actu nemo iustificari unquam aut salvari possit.

Herinx D. 7. n. 77. per accidens obligatur quis ad actum fidei eliciendum, dum instar præceptum, quod sine fide impleri non potest, puta dilectionis, contritionis vel attritionis, qui actus sine directione actuali fidei elici non possunt.

Todtfeller q. 57. §. 4. Radix omnis iustificationis est fides. Platelius de Sacram. n. 727. loquens de Sacramento penitentia, sine actibus fidei & spei stare nequit hoc Sacramentum, eò quòd sine illis haberi non possit supernaturalitas & efficacia doloris ac propositi ad huius Sacramenti substantiam essentialiter requisita.

Stozl. 1. p. 2. n. 19. ad veram contritionem, prout præscindit à perfecta & imperfecta, necessario præsupponuntur actus fidei & spei de venia peccatorum per merita Christi à Deo obtinenda.

Gormaz de pæn. p. 1. n. 343. actus fidei & spei sunt dispositiones à Deo destinatae in hac providentia pro

adulti iustificatione in quocumque casu. Eadem repetit p. 2. n. 300.

Gobat in Exp. t. 7. n. 621. loquens de pœnitente moribundo, potuere adesse supernaturales actus sp̄ei, dilectionis, contritionis, fundati in ea fide.

Taberna p. 1. tr. 5. c. 2. aliqua fides actualis necessaria est necessitate mediæ ad iustitiam recuperandam.

Illung de Sacram. in genere, n. 49. dispositio ad suscipienda Sacramenta mortuorum cum effectu gratiæ ab ipsis causandæ, in adultis necessaria, sunt actus fidei, sp̄ei, propositi &c. ita communis & certa Theologorum sententia: probatur ex Trid. Sess. 6. c. 6. ubi enumeratis actus pro dispositione ad baptismum expressè requirit; & Sess. 14. c. 4. ubi eosdem actus exigat ad Sacramentum pœnitentiæ, utrobique allegans testimonia scripturæ. Non est operæ pretium plures referre, nullum enim puto esse, qui in re dissentiat.

Ratio jam sæpe insinuata est, quia ut dolor sufficiat ad pœnitentiam, & consequenter ad iustificationem, debet esse supernaturalis, uti certum est, & probabitur l. 6. t. 4. c. 1. ad dub. 2. non erit autem supernaturalis, nisi præcedat fides & spes, uti habent Auctores citati, & Conf. nam dolor, qui ad iustificationem requiritur, est vel contritio vel attritio, sed ad utramque prærequiruntur fides & spes: imprimis ad contritionem, nam fides & spes, inquit S. Th. 1. 2. q. 65. a. 5. ad 2. secundum propriam rationem præsupponuntur ad charitatem, & consequenter ad contritionem, ideoque etiam Suar. de gr. l. 1. c. 35. n. 24. docet amorem supernaturalem indigere per fidem & spem proprio principio supernaturali physicè adjuvante potentiam: neque fieri potest
mora-

moraliter, ut voluntas in hac natura corrupta immediatè assurgat ad perfectum amorem, qualis est contritio, nisi priùs erigatur per spem supernaturalem, uti rectè *S. Th.* suprà *O. Suar.* de gr. l. 8. c. 19. n. 6. *Lugo* d. 12. n. 110. *Palau.* de pœn. n. 101. *Maurus* de justif. q. 81. n. 24. spes autem, uti & charitas, ratione suâ supponit fidem, quæ certò & proportionatè proponat objecta supernaturaliter speranda & amanda, uti de spe ostendunt *Con. d.* 14. n. 107. & *Esq.* q. 32. de utraque autem habet *S. Th.* 2. 2. q. 4. a. 7. naturalis cognitio non potest attingere ad Deum, secundum quod est objectum beatitudinis, prout tendit in ipsum spes & charitas. Deinde actus fidei & spei etiam prærequiruntur ad attritionem, uti expresse *Maurus* q. 243. n. 29. nam attritio, ordinariè saltem prout elicitur à rudioribus, est, aut fundatur in spe præmii, aut in metu pœnæ, qui etiam ad spem pertinet: & universaliter de omni attritione, etiam de illa, quæ concipitur ex consideratione turpitudinis peccati, dicit *Trident.* sess. 14. c. 4. posse esse supernaturalem & disporre ad gratiam in Sacramento, si sit cum spe veniæ, spes autem supponit fidem, uti dictum est, ergo.

§. 6. Ad attritionem supernaturalem, prout ordinariè elicitur ex spe præmii vel ex metu pœnæ, necessarium est, ut priùs per fidem supernaturalem cognoscamus hæc objecta, 1. Deum esse, à quo speratur præmium vel timetur pœna. 2. Deum esse remuneratorem bonorum per præmia, & punitorem malorum per pœnas: & hæc duo constant ex *Apost.* ad *Hebr.* 11. v. 6. & ex dictis n. 18. 3. Animam nostram esse immortalem, uti habent

Suar. hîc d. 12. f. 3. n. 19. *Con.* n. 122. *Lugo* n. 125. anima enim nostra est, cui pro altera vita debet sperari præmium vel timeri pœna. 4. *Gratiam Dei esse necessariam ad salutem*, uti rectè *Con.* n. 123. nam speratur, adeoque credi debet remuneratio supernaturalis, uti rectè *Suar.* n. 8. & 11. *Con.* n. 106. aliique apud *Lugo* n. 127. q. n. 131. consentit: hinc etiam *Gran.* tr. 10. d. 2. n. 4. ad justificationem requirit fidem Dei ut Auctoris supernaturalis, quod etiam volunt *Cajet.* & *Canus* apud *Lugo* n. 123. Et ratio ulterior est, quia voluntas non posset erigi ad spem veniæ & salutis firmam super omnia, nisi præiret certa cognitio gratiarum ex meritis Christi, sine quibus nihil possumus conducens ad salutem, uti rectè *Con.* & in re consentit *Suar.* n. 19. ideoque etiam *Trid.* sess. 6. c. 6. dicit impium credere se justificari per gratiam & redemptionem, quæ est in Christo: consequenter, 5. Credere debet Christum, sive, per fidem cognoscere aliquam è SS. Trinitate personam esse pro nobis factam hominem, quod vult *S. Th.* 3. p. q. 70. a. 4. O. dicens usque adeo in Circumcisione datam esse gratiam ex virtute fidei passionis Christi; & q. 85. a. 3. ad 4. dicit pœnitentiam esse cum fide passionis Christi: similiter *Bellarmin.* de pœn. l. 1. c. 2. dicit justificationē fieri cum fide meritorum Christi: *Vasq.* supra ait, *fides illa semper respicit Christi merita, quibus credit & sperat*: *Con.* n. 163. requirit fidem Christi ut Salvatoris: *Stoz* relatus n. 18. requirit fidem & spem de venia peccatorum per merita Christi: *Sasbout* hom. in Dominic. 2. quadrag. pag. 150. ait, quosdam semper accuratissime confiteri, & tamen nunquam ad confessionis fru-

fructum pertingere, quia, quod precipuum est, negligunt, nimirum fidem in Christum, quam diximus complecti & certam persuasionem de misericordia Salvatoris & fiduciam de impetranda misericordia. Putat tamen *Suar.* f. 4. n. 11. per solam fidem Dei ut remuneratoris supernaturalis posse sufficienter dari justificationem cum ignorantia invincibili Christi; quod verum est spectatâ naturâ rei, quid autem Deus circa hoc statuerit, est incertum, nam sicuti voluit Christum esse unicum Justificatorem, ita pro illius gloria potuit fidem de illo prærequirere ad justificationem, & reipsa præquisivisse docent Auctores citati. 6. Per eandem fidem cognosci debet objectum spei materiale & formale, scilicet promissa esse illa præmia, quæ speramus à Deo fidelissimo & potentissimo servare sua promissa; item intentatas esse pœnas illas, quas timemus à Deo justissimo vindice.

Ratio horum omnium est, quia nisi ista omnia certò & proportionatè cognoscantur, voluntas non poterit erigi ad spem firmam vel ad metum efficacem & supernaturalem, consequenter nec ad attritionem supernaturalem ex tali spe vel metu, seclusâ autem fide supernaturali non potest dari cognitio illorum certa & proportionata, idest, supernaturalis, ergo. Et quod de ista attritione dictum est, applicandum est cum proportionem cuicumque dolori supernaturali ad justificationem requisito, ad quem necesse erit per fidem proponi illius ipsius doloris objecta: estque valde probabile, quòd voluntas in hac infirmitate naturæ corruptæ vix unquam immediatè emoveatur ad contritionem vel dolorem sufficientem, quin debeat excitari prius vel ju-

vari per spem præmii aut metum pœnæ , atque ita ad omnem dolorem , qui supernaturalis fit & sufficiat cum Sacramento , prærequiretur cognitio istorum objectorum per fidem , ad quam sequatur dicta spes vel metus.

- 20 §. 7. An , & quorum objectorum fides explicita requiratur ad justificationem , non potest ita facilè definiri : *Malder. & Bonac. in Decal. d. 3. q. 2. p. 2. n. 9.* putarunt sufficere implicitam, quæ simul habetur cum actu doloris, sed non explicant, quid intelligant per fidem implicitam, nam in primis ex hæcenus dictis constat requiri fidem explicitam saltem de Deo existente & remuneratore, hinc *Ovied. controv. 7. n. 33.* ait, *in omni statu necessaria est fides explicita Dei, non solum ut existens sed etiam ut remuneratoris*; pro qua conclus. citat *Suar. Turr. Con. Gran. Tann. G. Hurt., Carden. d. 41. n. 11.* ait, *constat fidem explicitam Dei ut remuneratoris retributione æternâ, esse medium simpliciter necessarium ad justificationem*: infert, ergo qui ignorat, etiam invincibiliter, non est capax absolutionis: *Platelius n. 226.* licet credens Deum esse summè bonum, absolutè & physicè possit elicere actum supernaturalem amoris Dei super omnia, quamvis nesciat ipsum esse remuneratorem, atque ita justificari sine fide explicita Dei ut remuneratoris, id tamen non potest ex hypothesi præsentis providentiæ, quæ Deus statuit non dare auxilia ad actum proximè iustificativum, nisi mediante fide de Deo remuneratore: addit, moraliter fieri non posse in natura corrupta, ut sine spe eliciatur amor Dei, nulla autem potest esse spes, sine aliqua fide explicita Dei, ut remuneratoris. Deinde, si requiratur fides implicita, uti *Malder. & Bonac.* requirunt, hæc non potest

potest esse, nisi adsit aliqua explicita, in qua de aliis objectis habeatur implicita, uti qui explicitè credit, quidquid Deus dixit, credit implicitè omnia revelata, cum autem reliqua objecta fidei etiam occurrere debeant homini justificando, facilè aderit explicita, saltem virtualis, etiam aliorum objectorum.

Arriaga dicit sufficere saltem fidem implicitam de necessitate gratiæ, quam *Lugo* dicit sufficienter haberi per hoc, quod credat Deum esse supremum remuneratorem, à quo per gratiam ejus speremus salutem æternam: *Grat.* suprà dicit requiri fidem explicitam Dei ut Auctoris supernaturalis, quòd nempe sit bonum quoddam supremum, à quo provenire nobis debent beatitudo supernaturalis, remissio peccatorum & dona ad beatitudinem obtinendam necessaria: *Con. n. 123.* ait, *debet explicitè credere se non posse survivere à miseris erui, & æterna illa præmia consequi: Suar. f. 3. n. 19.* dicit requiri sufficientem fidem explicitam de necessitate gratiæ, quam tamen fidem dicit satis haberi per hoc, quòd credat in Deum ut justificatorem, nec requiri diversos de his conceptus: Addit, fidem de hoc ita explicitam, ut per distinctos conceptus habeatur, dici posse per se & regulariter, vel, ut alii loquuntur, in voto necessariam, non tamen semper in re & actualiter.

Bernal de Sacram. d. 2. n. 79. putat fidem expressam SS. Trinitatis pro lege veteri & nova fuisse ac esse necessariam; *Ovied. p. 3.* probat omnes etiam in lege veteri indiguisse justificatione per fidem in Christum: *Maurus n. 11.* requisivit explicitam Christi ut mediatoris; reliqui cum S.

Th.

Th. 2. 2. q. 2. a. 7. ad 3. communiter dicunt tum suffecisse implicitam : nunc autem in lege nova post promulgatum sufficienter evāgelium requirunt explicitam de Incarnatione & Trinitate S. Th. a. 7. & 8. Thomistæ communiū cum Gonet d. 6. n. 67. & alii gravissimi Auctores cum Mauro à n. 45. Carden. n. 3. Mendo in stat. d. 1. q. 1. & licet alii multi, etiam fortè probabilius, id negent, tamen ubi agitur de valore Sacramenti, sententia tutior est sequenda : & præscindendo ab hoc, certum videtur ex dictis, quòd requiratur talis fides, quæ sit, non qualiscumque cognitio illorum objectorum n. 19. relatorum, sed sufficiat ad emovendam voluntatem, ut actualiter erigatur ad spem firmam veniæ peccatorum & remunerationis à Deo obtinendæ : atque hoc volunt AA cum Lugo à n. 123. quando ad justificationem requirunt fidem de illis objectis explicitam.

21 §. 8. Etiam ad omnem actum bonum, sive de condigno sive de congruo meritorium præmii supernaturalis, prærequiritur fides : ita docent Concilia, SS. PP. & Auctores communissime.

Conc. Arausic. II. cap. ult. confitemur, quòd in omni opere bono nos non incipimus, sed ipse nullis nostris præcedentibus meritis prius fidem inspirat. PP. Concilii Milev. in Epist. ad Innoc. quæ apud August. est 95. dicunt, quòd gratia præveniens, ad omnem effectum supernaturalem necessaria, pertineat ad fidem : Trident. sess. 6. c. 7. vocat fidem initium salutis, per quod innuere videtur esse initium omnis actus ad salutem conducen-

S. Au-

S. August. de civit. l. 15. c. 20. non est opus bonum, nisi quod procedit ex fide summi Dei. *S. Ambr.* l. 6. in Lucam c. 7. misericordia præfertur fides, quia misericordia tunc habet meritum, si fide præcedente conferatur. *S. Gregor.* hom. 19. in Ezech. non virtutibus venit ad fidem, sed per fidem pertingitur ad virtutes. *S. Leo* l. 7. in quadrag. quod non ex fidei procedit fonte, ad premia æterna non pervenit. *S. Prosper* l. 1. de vocat. gent. c. 24. dicit fidem nullis præcedentibus meritis tribui, sed ad hoc donari, ut principium possit esse meritorum. Similia plura habent etiam alii PP. apud *Lugo* l. 2.

Suar. de gratia l. 1. c. 35. n. 24. docet amorem supernaturalem (idem est de actibus aliarum virtutum) per fidem & spem indigere proprio principio supernaturali physicè adjuvante potentiam ad illum eliciendum: L. 8. c. 15. n. 7. omnis bona operatio ab intellectu inchoari debet. *Ruiz* de provid. d. 19. f. 3. n. 9. fides est totius impetrationis initium: S. 4. n. 2. fides est initium meriti: hinc S. 5. in ipsis infidelibus requirit aliquam fidem inchoatam & imperfectam, quâ præeunte possint aliquid supernaturale velle circa fidem ipsam consequendam. D. 24. f. 1. n. 18. Oratio, nisi supernaturalem fidem supponat, nihil valet ad impetrandum. *Lugo* n. 46. omnia merita debent procedere ex fide, ut probant testimonia PP. adducta, qui videntur hoc ipsum sumpsisse ex modo loquendi sacre scriptura.

Est.

Esp. de pœn. q. 89. ad 4. actus fidei & spei sunt prerequisites ad actus reliquarum omnium virtutum. Platelius n. 223. ad omnem actum meritorium prerequisite fides stricta, & quidem supernaturalis, ut rectè Lugo & alii communissimè contra Vasquez volentem ad meritum de congruo sufficere cogitationem congruam ordinis naturalis, datam tamen ex meritis Christi. Hainoldus n. 396. dicendum cum cæteris Theologis ad omne opus meritorium supernaturale procedere donum fidei strictè sumptæ. Rhodes supra, ante fidem nullum omnino esse potest opus, etiam congruè, meritorium vel justificationis vel ipsius fidei: rationem jam dederat antè, his verbis, ad 3. R. non posse in nobis dari adhuc in via cognitionem ullam supernaturalem, quæ vel non sit dependens à fide, vel moraliter non faciat unum cum fide, idque constare omnino ex Conciliis & Scripturis. Terillus in Reg. morum q. 64. n. 75. quod autem dicitur gratiam non deesse, quæ bona opera evadant supernaturalia, admitti non debet nisi cum limitatione, scilicet quando opera illa per veram fidem supernaturalem regulantur, quia ordo gratiæ hoc postulat, ut bona opera supernaturalia per fidem supernaturalem regulentur. Carden. d. 16. n. 41. est vera sententia, quæ docet sine fide stricta neminem infidelem posse elicere actus supernaturales, antequam perveniat ad fidem strictam: N. 53. veram censeo sententiam Cardinalis de Lugo relati, quæ docet nullum opus meritorium vite æter-

ne fieri, nisi procedat ex dictamine fidei supernaturalis. Sporer in Dec. tr. 2. c. 2. n. 21. quodcumque homo tenetur exercere actum supernaturalem, v. g. spei, charitatis, Religionis &c. etiam tenetur habere actualem fidem. Fagnanus in Cap. firmiter de Sum. Trin. n. 16. actus virtutum dependet ab actu fidei, quæ intentionem dirigit. Plures AA. adducentur n. 22.

Ratio est, quia ad omnem actum supernaturalem, quo mereamur à Deo præmium supernaturale, prærequiritur cognitio, quæ certò cognoscatur Deus & finis supernaturalis, debetque cognitio illa esse supernaturalis, nam ex parte intellectus præcedere debet actus proportionatus, & qualis oportet ad salutem, qui dirigat voluntatem ad actum supernaturalem virtutum, uti fusè probat Oviedo de gratia controv. 6. p. 4. sed non potest assignari actus, nisi fidei, aut saltem fundatus in fide, per quam solam potest certò cognosci finis supernaturalis, ergo.

§. 9. An ejusmodi fides prærequiratur ad actum supernaturalem spei, doloris vel alterius virtutis, ex natura rei, an tantum ex ordinatione Dei in hac providentia, manet incertum: prærequiri ex sola ordinatione Dei tenent Ripalda d. 17. n. 205. G. Hurt. Oviedo hic controv. 7. n. 33. Con. d. 14. n. 108. Platel. n. 226. Herinx d. 7. n. 39. Rhod. suprà §. 2. nec dissentit Carden. d. 16. c. 4. E contra Lugo s. 5. Palav. aliique cum Turr. in select. p. 1. d. 18. dub. 1. & 2. dicunt prærequiri ex natura rei; sed hoc nihil facit ad praxim, cum omnes fateantur prærequiri de necessitate medii, uti rectè Carden. suprà.

§. 10. Fides, quam hæctenus requisivimus, ²³ debet

debet esse strictè dicta, secundùm explicationem datam n. 8. & colligitur ex prop. 23. ibidem relata. Hoc ipsum expressè tenent *Suar.* & *Rhod.* n. 18. relati, item *Plavel.* *Haun.* *Carden.* relati n. 21. sequitur *Maurus* q. 141. n. 23. aliique communissimè: oppositum quidem tenuerat *Ripald.* de ente supern. d. 20. f. 21. & seqq. iterumque d. 63. putans sufficere fidem latè dictam, sed gravissimè oppugnatus à *Lugo* f. 1. licèt postea iterum scribens de fide d. 17. f. 10. & seqq. conatus sit se tueri, tamen n. 204. absolutè decernit fidem strictam esse necessariam ad justificationem; ideoque etiam *Oviedo* controv. 7. n. 13. postquam dixisset certum esse apud omnes Theologos, quòd actus fidei prærequiratur ad justificationem per baptismum, & ad gratiam post baptismum amissam iterum recuperandam, n. 22. subdit, se nunquam ausurum testimonia, quibus ita clarè & expressè fides ad salutem exposcitur à *Paulo* & *Trident.* exponere de fide latè dicta: & quod dicitur de necessitate fidei strictæ ad justificationem, valet de necessitate ad omnem actum supernaturalem, uti signanter notant AA. n. 21. relati.

Rationem dat *Platel.* n. 222. ubi loquens de illa sententia *Ripaldæ*, ait, ne eam sequar, facium, 1. communissimus cæterorum DD. sensus in contrarium. 2. Scripturæ & Patres cum Conciliis absolute requirunt fidem simpliciter, quo nomine venit fides stricta. 3. Præcipue *Apostolus* ad *Hebr.* 11. & alibi, de hac satis apertè loquens: dicit enim fidem illam esse necessariam, quam ibidem dixerat esse sperandarum substantiam rerum, argumentum non apparentium; Item ad *Rom.* 10. dicit unumquemque

quæque per talem invocationem nominis Domini salvum fieri, ad quam requiritur credidisse, & ad quod credere requiritur audivisse & prædicatum esse, hæc autem omnia sonant fidem strictam, ergo. Similiter *Concilia & PP.* loquuntur de illa fide, per quam intellectus captivatur in obsequium Dei; sic *Trident.* expressè dicit de illa fide, quæ ex auditu concipitur; & quando *PP.* loquuntur de necessitate fidei, contraponunt eam cognitionibus comparatis ex ratione humana vel naturali per evidentiam, ideoque dicunt talem fidem procedere debere liberè ex pia affectione voluntatis, uti ostendit *Lugo n. 12.*, ergo intelligunt fidem strictè dictam. Denique licèt probabile sit, quod docet *Carden. d. 11. n. 73.*, nempe assensus firmos, qui post habitum actum fidei strictæ repetuntur, dici posse simpliciter fidei, quamvis aliquis non recorderetur motivi fidei, quia causantur à specie supernaturali relicta post actus, qui procedebant cum reflexione ad motivum fidei, tamen id non est certum, nisi intelligatur de fide virtuali, secundùm dicenda n. 25.

§. 11. Si fides virtualis sumatur secundùm primam explicationem n. 16. relatam, non est certum, quòd sufficiat ad justificationem aliosque actus supernaturales: est contra *Carden. d. 15. c. 4.* Probat, quia Scriptura, Conc., *PP.* & Auctores requirunt fidem, absolutè & simpliciter, imò eorum plerique expressè requirunt actum fidei vel fidem actualem, uti *Clerus Gallicanus, Suar. Turr. Lugo. Castrop. Esp. Rhod. Herinx. Platel. Stoz, Gormaz. Tabern. Juss.* relati n. 18. Item *Sporer & Fagn.* relati n. 21. Et idem est sensus reliquorum

C

tum

tum ibi tum numeris aliis relatorum, uti colligitur ex rationibus, quas addunt; non dicitur autem absolutè & simpliciter fides, multò minùs dicitur *actus fidei* vel *actualis fides*, sine addito, nisi re ipsa & in se fit fides, uti n. 23. dictum est, ergo. *Ratio* etiam à priori est, quia ideo requiritur fides, ut intellectum supernaturaliter illustret, ut certificet, ac proportionatè representet proponatque voluntati objecta, in quæ tendere debet per actus spei, doloris & aliarum virtutum supernaturalium, hæc autem certò haberi non possunt per quemcumque alium effectum à fide causatum, si non adsit actus fidei saltem tenuis & imperceptibilis, uti colligitur ex Auctoribus & Reasonibus n. 18. 19. 20. 21., ubique sub finem, additis, ergo.

25 §. 12. Certum est ad justificationem, spem, dolorem de peccatis aliosque actus supernaturalis sufficere fidem virtuales, secundum explanationem secundam n. 16. datam, si nempe sit actus in se fidei, licet tenuis & imperceptibilis: nam simpliciter & strictè est fides actualis, potestque præstare omnia, per se loquendo, quæ n. 24. diximus per fidem esse præstanda: Nec invenio Auctorem, qui dissentiat, licet enim *Dicast.* de pœn. d. 1. n. 231. ad justificationem requirat actum fidei formalem, & *Esp.* de pœn. q. 88. a. 2. actum spei formalem, ideo est, quia supponunt fidem & spem virtuales non esse re ipsa actuales, & sic dicunt idem, quod diximus n. 24. non negant autem sufficere virtuales illam, quam nos dicimus esse re ipsa in se fidei actum. vide dicta illo n. 16.

26 Q. 5. Quænam opponi soleant contra dicta q. præced. & quomodo solvantur. R. Præcipuè sunt seqq.
§. 1.

§. 1. *Obiicitur* 1. Si fides & spes prærequiratur ad dolorem sufficientem pro Sacramento penitentiae, uti n. 19. & 20. dictum est, ergo qui non elicuerit illos actus ante confessionem, tenebitur confessiones repetere. R. Si sciret se nequidem virtualiter habuisse, c. Ex hoc præcisè, quòd nunc non meminerit se habuisse, n. seq. nam qui de more frequentarunt catechismos, ac postmodum assueverunt formaliter credere ac sperare objecta necessaria, prudenter supponunt se ea iterum credidisse ac sperasse saltem virtualiter, dum dolebant de peccatis, volebantque confiteri: *Ratio* est, quia dolor, qualis ordinariè elicitur, prærequirit cognitionem omnium illorum objectorum, uti n. 19. dictum est, ergo moraliter fieri non poterat, quin excitarentur species de illis objectis, vel saltem de prioribus actibus circa illa, & cum species illæ essent connexæ, connaturaliter loquendo, excitabantur omnes simul, ergo intellectus, qui semper quærit certitudinem, nec aliunde poterat eam habere, continuò recurrebat ad similes certas cognitiones fidei; consequenter etiam emovebatur voluntas ad correspondentes actus spei vel timoris, quamvis homo non semper adverteret se eos actus habere: hinc infert *Lugo* d. 13. n. 44. stultè aliquos scrupulis angi, eò quòd non recordentur, an habuerint fidem ante confessionem, si enim habuerint dolorem, dicit putare debere, quòd habuerint etiam fidem: quod intelligendum est de illis, qui antecedenter satisfecerunt credenda & modum credendi; atque idem est de spe: aliud est de aliis, qui nunquam sciverunt credenda aut speranda, neq; modum

eos actus eliciendi, de quo dicitur à n. 30. & 118., Notatque rectè *Platel.* n. 241. Confessarium, priusquam absolvat, teneri interrogare pœnitentem, si rationabiliter dubitet, an sciat necessaria, necessitate medi; Addit tamen dubium non esse rationabile, si pœnitens sit litteratus, bene educatus, & frequenter confiteatur.

Inst. 1. Nemo potest esse certus se necessaria scivisse, aut ante confessionem sufficienter eliciuisse actus necessarios, ergo manebit obligatio repetendi illas confessiones, quia circa valorem Sacramentorum non est licitum sequi incerta & tantùm probabilia. R. Dato antec. n. conseq., cujus probat: dist., circa valorem Sacramenti suscepti non est licitum sequi tantùm probabilia, n, circa valorem Sacramenti suscipiendi, c. affi, disparitas est, quòd in casu Sacramenti probabiliter validè suscepti, non tantùm sit possessio pro valore actûs, sed nullum insuper Sacramentum ideo exponetur periculo nullitatis, licet enim peccata illa omittantur in sequentibus confessionibus, non ideo confessiones exponuntur periculo nullitatis, quia certum est confessionem tantùm formaliter integram sufficere ad valorem, uti dicitur l. 6. tr. 4. c. 1. ad d. 3. Opposita omnia sunt, si agatur de Sacramento suscipiendo, tum enim fateor meritò adhibendam majorem cautelam, ut per præmissos actus fidei & spei voluntas disponatur ad dolorem supernaturalem, præsertim cùm nesciamus, quando actus illi desinant esse virtualiter & tantùm habitualiter permaneant.

Inst. 2. Ad dolorem supernaturalem satis est, quòd præcedat naturalis cognitio peccati, ergo
etiam

etiam sufficiet, si præcedat cognitio naturalis Dei
 ut remuneratoris vel ut summè boni. R. N. con-
 seq: , præcognitio peccati est pura conditio, de
 se non disponens ad gratiam vel salutem, sed de
 se indifferens, ut peccatum ametur vel odio ha-
 beatur; è contrà præcognitio Dei per fidem est
 propriè dispositio ad salutem, saltem ex ordi-
 natione Dei in præsentè providentia, secundùm
 dicta n. 22: , & id rescimus ex Scriptura, Conc: ,
 PP. & Doctoribus, qui nil simile dicunt de præ-
 cognitione peccati.

Inst. 3. Saltem ad dolorem de peccato, quod
 certò cognosco esse plenè remissum, non prære-
 quiritur spes veniæ, quia spes est desiderium,
 quod tendit in bonum absens probabiliter obti-
 nendum, venia autem talis peccati cognoscitur
 certò præsens & obtenta. R. N. aff: , per spem
 veniæ intelligitur spes remissionis peccati, idest,
 gratiæ remissivæ peccati, talis autem remissio
 potest fieri sæpius, ac sæpius causari talis gratia
 per novam absolutionem, uti suppono ex di-
 cendis l. 6. tr. 4. c. 1. ad dub. 1.

Obi. 2. Durum est & contra mentem omni- 27
 um fidelium dicere, quòd per omnia opera et-
 iam in statu gratiæ facta, v. g. per eleemosynas,
 nihil mereamur præmii supernaturalis, nisi pri-
 us tendamus in Deum per fidem & spem, ergo
 dicta n. 21. sustineri non debent. R: N: ant: , nam
 ad hoc dicendum cogunt nos Auctoritates & ra-
 tiones ibi adductæ. Neque hoc videri debet du-
 rum, nam qui scit objecta credenda & speran-
 da, ac sæpe exercuit fidem ac spem, si ex bono
 fine det eleemosynam (: quod requiritur ad me-
 ritum apud Deum :) Virtualiter & exercitè co-
 gnoscit

gnoscat honestatem illius operis Deumque remuneratorem, à quo proinde sperabit, uti n. 26. explicatum est: similiter quoties formabit Crucem, adorabit Crucifixum, audiet Missam, orabit &c.; concomitanter eliciet actus fidei & spei, quibus assuevit circa talia objecta tum occurrentia. Denique talis homo, cum fidem Christianam sæpius posuerit tanquam certissimam regulam suarum actionum, quibus ad Deum & beatitudinem vult tendere, quoties hoc vel illud honestum volet agere, etiam volet tendere ad Deum & beatitudinem suam ex directione suæ regulæ, licet non ita advertat; sicuti qui ex regula didicit syllogismos facere, postea ex regula eos repetit, licet non ita advertat se ab ea regula dirigi, uti dictum est n. 16. Et ratio à priori est, quia difficillimum est, ut amans aliquem finem eligat medium, quod novit esse conducens ad illum, & non prius tendat in eum finem, ergo cum omnis Christianus amet beatitudinem, & ex fide sciat honestatem omnis actus boni conducere ad beatitudinem, quando operabitur honestè, facillimè & pro priori per fidem tendet in illam beatitudinem.

Inst. 1. Incredible est homines pios & simplices, qui nihil cogitantes de actu fidei, meditantur aliquid de creaturis, & inde accenduntur, v: g: ad laudem Dei, habere actus tantum naturales. R: De infidelibus non habemus exempla, quòd ita accendantur: si fideles sint, vel erunt actus naturales, vel prius per fidem, saltem virtuales, agnoscent Deum ut Auctorem talis creaturæ.

Inst. 2. Talis laus Dei posset dirigi per actum
pru-

prudentiæ supernaturalis, dictantis Deum ex tali creatura esse laudandum, ergo non est opus actu fidei. R. Talis laus, si fit supernaturalis, posset dirigi per actum prudentiæ supernaturalis, suppositâ cognitione fidei, c, hac non suppositâ, n, prudentia enim, ut dictet Deum esse laudandum laude, quæ ad beatitudinem conducere possit, supponere debet omnia principia laudis supernaturalis adesse ex parte actûs primi, inter quæ est cognitio fidei certa de eo, quod Deus sit finis ultimus, objectum & auctor beatitudinis.

Inst. 3. Pia affectio credendi & iudicium credibilitatis sunt actus supernaturales, neque tamen ad eos prærequiritur fides, cum hanc præcedant, ergo nec prærequiritur ad alios actus supernaturales. R. N: conseq:, priores enim actus spectant ad fidem completè sumptam, uti rectè *Lugo d. 5. n. 46. & Platel: n. 223:*, Concilia autem, PP: & Auctores præquirunt fidem ad actus supernaturales à fide distinctos.

Inst. 4. Oratio, quâ primò oraturus ardentè petit fidem, est actus distinctus à fide, præcedens fidem, & tamen supernaturalis, ergo. R. *Rhod. d. 2. q. 3. f. 4. §. 1. & Carden. d. 16. n. 20.* putant talem orationem esse naturalem, & tantum removere impedimentum fidei: *Lugo* permittit esse supernaturalem, sed dicit pertinere ad fidem ac in ratione doni computari pro fide, cum sit quædam ejus inchoatio, & re ipsa oriatur ex lumine fidei, sicuti crepusculum matutinum computatur dies, quia est à lumine Solis, & inchoat diem; favetque huic sententiæ *S. Greg. hom: 9: in Ezechielem.*

Obj: 3: SSPP loquentes de necessitate fidei 28

C 4

sæpe

sæpe sumunt fidem pro cognitione honesti, ut ostendit *Ripald:* d. 17. s. 2. 3. & 4., eo sensu, quo dicitur, omnia esse peccata, quæ non fiunt ex fide, ergo malè explicantur de fide stricta, & consequenter dicta n. 23. non subsistunt. R: N: conseq; nam alibi talem requirunt fidem ad meritum, qualem ad justificationem, hæc autem debet esse stricta, uti certum est ex dictis n. 8., ergo.

Inst: 1: *Conc: Mogunrinum* c. 7. de justif: dicit, prævenientem gratiam, tum per alia media, tum potissimum in prædicatione verbi ad conversionem hominum operari, ergo agnoscit sine prædicatione verbi dari gratiam prævenientem, etiam ad justificationem, ergo dari potest etiam justificatio sine fide stricta. R: N: secundam seq; nam in prinis seclusâ prædicatione poterat revelatio proponi per lectionem vel illuminationem internam, ad quam sequi poterat fides stricta: Deinde licet omnino primæ gratiæ prævenientes datæ fuissent ante fidem, tamen fides debuisset supervenire tanquam medium ad justificationem.

Inst: 2: *S: August:* & alii *PP:* agnoscunt in infidelibus gratias supernaturales excitantes ad bona opera, planè independentes à fide, uti latè ostendit *Ripald:* s. 6. & 7. sic *S: Basilides*, quia adhuc infidelis defenderat *S: Potamienam* à quorundam petulantia, meruit converti post triduum: sic *S: Greg: Naz:* orat: 19: loquens de actibus virtuosis Patris sui adhuc infidelis, ait, *pro his rebus fidem quoque, ni fallor, præmii loco retulit:* sic *Daniel* c. 4. suadet *Nabuchodonosori* infideli, ut peccata sua eleemosynis redimat. R. Illis gratiis non consentiebant consensu supernaturali, nisi
medi-

mediante fide : *S: Basilides* isto actu non meruit gratiam conversionis, sed *S: Potamienu* pro ipso orans impetravit : *S: Greg:* latè sumit tò præmium, nam opera illa non merebantur fidem, sed improprie disponebant, removendo impedimenta graviora, uti verba illa exponunt interpretes apud *Lugo* n. 74. *Daniel*, vel supponebat prius habendam fidem, ex qua darentur eleemosynæ, vel si ante fidem suadebat eleemosynas, hæ tantum poterant avertere poenas temporales, quod fuisset præmium tantum naturale. Ex hactenus dictis,

§. 2. *Inferuntur* seqq: 1. Quàm gravis sit obligatio illorum, qui curam animarum habent, ut sibi commissos bene instruant in fide, utpote à qua velut principio primo pendent omnia : *plane*, inquit *Herinx* d. 7. n. 42., *longè utilius instituentur coram plebe conciones catechisticæ quàm aliæ, in quibus subtilizantur loca scripturæ & conceptus ac discursus captum plebis excedentes proponuntur, pro ut tamen frequenter fieri videmus.* 2: Quàm prudenter etiam faciant alii, qui sine obligatione regunt animas, si modum exercendi virtutes theologicas bene edoceant, earumque exercitium frequenter commendent : longè plus proderit per medium quadrantem actus fidei, spei, charitatis elicuisse, quàm per dies multos se affixisse ciliciis vel jeuniis, aut vacasse aliis suis devotiunculis. 3. Quàm quisq; pro se sollicitus esse debeat, ut in his quoque frequenter se occupet, partim ut assuescat, sic enim fiet, ut actus illi sæpe & maximè in necessitate recurrant quasi ex habitu; partim quia sunt regula, anima & perfectio omnium agendorum ac patiendorum pro vita aeterna.

30 *Q. 6. Quomodo homo, etiam rudis, practicè instrui & induci debeat ad credendum. R.* Quidam animarum Curatores hìc parum operæ ponunt, & putant satis esse, si interrogârint, nunquid credis omnia? &c.: Alii putant se multum fecisse, si mysteria credenda ordine proposuerint, & verbo addiderint, nunquid hæc credis, quia Deus dixit? Rudes sic instructi nunquam credent, licet millies dicant, credo, & insuper recitent omnia symbola fidei. Itaque procedendum est hoc vel simili modo, edocendo sequentia.

31 §. 1. Credere fide divinâ, non est tantum cogitare de objectis à Deo revelatis, v. g. de Deo existente, de Deo remuneratore &c.; sed credere est habere assensum circa illa objecta, & quidem ex motivo illo, quia Deus dixit, uti statim explicabitur; si enim assentiatur ex alio motivo, vel quia homines hoc dicunt, vel quia ratio naturalis hoc suadet aut evincit, erit tantum fides humana vel opinio vel scientia naturalis, planè inutilis ad salutem, justificationem vel meritum.

32 §. 2. Præcipua objecta, quibus homo assentiri debet in ordine ad eliciendos actus virtutum, ad suscipienda Sacramenta, ad meritum è bonis operibus reportandum, sunt seqq: 1. Deum esse, qui gubernet omnia. 2. Deum esse remuneratorem bonorum & punitorem malorum. 3. Animas esse immortales. 4. Gratiam esse necessariam ad salutem. 5. Deum esse unum in essentia & Trinum in personis, Patrem, Filium & Spiritum sanctum. 6. Secundam personam, quæ dicitur Christus, esse pro nobis factam hominem & passam. 7. Christi gratiam nobis conferri per Sacramenta ab ipso instituta, speciatim per illa, quæ
fufci-

fufcipere volumus. 8. Deum eſſe infinite ſapientem & veracem, ideoque non poſſe in eo, quod dicit, falli aut fallere: , item promiſſiſſe nobis æternam beatitudinem ac media ad illam, & eſſe infinite fidelem ac potentem ſervare ſua promiſſa: item eſſe infinite bonum, propter ſe digniſſimum amari & non offendi. 9. Deum eſſe finem ultimum rerum omnium, ad cujus agnitionem, amorem, honorem dirigenda ſint omnia.

Hæc omnia objecta credenſa, debent ad captum exponi rudibus, alioquin nequidem intelligent, quid ſit hoc, quod illis proponitur credendum.

§. 3. Inculcandum eſt, quòd omnia iſta ſint 33
revelata à Deo, & nobis credenda proponantur per Eccleſiam, quam Chriſtus dixit eſſe columnam veritatis, quam vocavit petram non everteſcendam per portas inferi, quam qui non audit, vult Chriſtus eum haberi tanquam Ethnicum & Publicanum.

§. 4. Si homo inſtruendus velit reſcire, ubi 34
Deus ſingula iſta revelaverit, dicatur ipſi, quòd revelaverit in ſacra ſcriptura, uti pro ſingulis facile incidet aliquis textus, aut antecederet eos ſibi notaverit Inſtructor: de cætero illis, qui ſunt catholici, ſatis eſſe debet, quòd Romana Eccleſia, quæ ſola eſt vera Eccleſia, proponat iſta credenda: ſi autem hæcenus non fuerit Catholicus, explicari illi debet, quòd ſola Eccleſia Romana ſit vera Eccleſia, eò quòd ipſa ſola habeat veræ Eccleſiæ notas, quæ ſunt eſſe *Unam, Sanctam, Catholicam, Apoſtolicam*: & pro his ſingulis probandis debet Inſtructor aliunde in promptu habere convincentia argumenta: Etiam inde ad captum rudium ſuadetur ſolam Eccleſiam Romanam eſſe

esse veram Christi Ecclesiam, quia in illa fuit semper & adhuc est gratia miraculorum: in illa observantur Evangelica Christi consilia: ipsius fides per totum mundum jam dudum prædicata est: in ipsa mori cupiunt plerique etiam acatholici, quando advertunt se per mortem ituros in æternitatem.

35 §. 5. Illis objectis ita à Deo revelatis & ad credendum per Ecclesiam propositis assentiri debet unusquisque firmissimè; firmiùs, quàm si oculis videret, quia visioni oculorum potest subesse deceptio, non autem fidei divinæ; debet autem assentiri ex motivo infinitæ authoritatis Dei, qui ista dixit.

36 §. 6. Authoritas illa Dei est aliqua perfectio & excellentia in Deo, propter quam est dignissimus, cui firmissimè assentiamur, si ipse aliquid dicat; re ipsa autem ista authoritas consistit in hoc, quòd Deus, qui hoc dixit, in primis sit infinitè sapiens, qui omnia sciat, sicuti in se sunt, nec possit falli: deinde quòd sit infinitè verax, qui aliter loqui non possit, quàm sciat, ideoque non possit fallere; & hoc utrumque necessarium est, nam si posset falli, quàmvis non posset fallere; aut si posset fallere, quàmvis non posset falli, non esset summè dignus, cujus verbis firmissimè assentiremur: utroque autem illo habito jam est summè dignus tali assensu.

37 §. 7. Ut ille, qui instruitur, hæc meliùs capiat, rogari debet, cur potius credat, v. g. D. Pastori sibi aliquid dicenti, quàm alicui petulanti juveni; utique dicet, quia puto D. Pastorem bene scire, quid dicat, & non velle aliter dicere quàm sciat, sive, quia puto illum non errare nec mentiri;

tiri; talis autem juvenis sæpe dicit, quod nescit, aut etiam sæpe mentitur: id applicet Deo, qui necessario semper scit omnia, sicut in se sunt, & non potest aliter loqui, quàm sciat; si enim posset falli vel mentiri, non esset Deus, quia esset valde imperfectus, Deus autem est talis, cui nulla perfectio potest deesse; ex quo colliget Deum esse dignissimum, cui in omnibus credamus per assensum firmissimum.

§. 8. Licet instruendus visus sit ista cepisse, 38
eadem tamen aliàs repetenda sunt, tum quia per se satis sunt difficilia, tum etiam quia facilè elabuntur apud homines aliis intentos, nisi firmata sint longo usu. Pueri sæpe sciunt omnia ista verbotenus dicere, rem autem non capiunt, uti inde constat, si eadem aliis verbis per interrogationes proponantur, tum enim hæsitabunt vel errabunt, unde ut hi aliique similes sufficienter informentur, debent paulatim per partes edoceri de singulis, aliis vicibus repetendo omnia simul quasi cursim, ut memoriã retineant, diutius autem inhærendo illi puncto, quod tunc accuratius explicandum assumitur.

§. 9. Ad firmandam & perficiendam ejusmodi 39
instructionem multum juvabit cum ipsis sæpe, ubi occasio erit, conceptis & semper iisdem verbis elicere actum fidei, aut etiam in scripto vel impresso dare sæpius pro privata devotione orandum.

Q. 7. Quomodo practicè elici possit ejusmodi astus 40
fidei. R. Formulam ejus dabo n: 153: ubi conjugam etiam formulam actuum Spei, Charitatis & Contritionis.